

ВЪВЕДЕНИЕ

Динозаврите властвали на Земята в продължение на милиони години, по време на така наречената мезозойска ера, но загинали внезапно по време на масово измиране преди 66 милиона години.

Това всички го знаят!

Тогава защо държите ПОРЕДНАТА книга за динозаври?
Нима не сте научили всичко за ТИРАНОЗАВРИТЕ,
ТРИЦЕРАТОПСИТЕ и ДИПЛОДОЦИТЕ?

Е, тази книга ще ви покаже, че всъщност... всичко, което
знаете за динозаврите, е ГРЕШНО!

Не се стряскайте – вината не е ваша. В крайна сметка повечето от фактите за динозаврите, които са ви известни, са били разказани от възрастни. Работата е там, че възрастните рано или късно остаряват... а също и фактите, които знаят!

А забавното при фактите – особено по-старите – е, че понякога могат да се окажат погрешни в светлината на нови открития.

Всъщност цялата наука се основава на идеята, че нещо винаги може да се окаже погрешно, стига да се появят достатъчно нови доказателства, които да докажат, че старите знания са неверни. ЗАЩО е важно всичко това?

Защото през последните няколко години учените, които изучават праисторически животни (така наречените палеонтолози), откриха толкова много невероятни, страхотни, малки и грамадни, странни, страшни и симпатични фосили на динозаври, че сега вече знаем: много от нещата, които СМЕ СМЯТАЛИ за верни, всъщност са ПОГРЕШНИ! И така, искате ли да покажете на всички, че грешат? Пригответе се да ЗАГЪРБИТЕ някои от старите факти за динозаврите!

ВСИЧКИ ДИНОЗАВРИ СА ЖИВЕЛИ ПО ЕДНО И СЪЩО ВРЕМЕ

ГРЕШНО!

Много хора смятат, че всички динозаври са живеели по едно и също време: че динозаври като СТЕГОЗАВЪРА, ТИРАНОЗАВЪРА и ПЛАТЕОЗАВЪРА са бродели рамо до рамо в продължение на векове. Всъщност различните видове динозаври са просъществували по два-три милиона години и само някои от най-известните динозаври са живеели съвместно едни с други.

Динозаврите са живели през периодите ТРИАС, ЮРА и КРЕДА – продължителни отрязъци време, на които се дели главозамайващо дългата МЕЗОЗОЙСКА ЕРА. Всъщност дори е трудно да схванем колко много е продължила тази епоха – и колко дълго са живели динозаврите.

ПАЛЕОЗОЙ

Геоложката ера преди мезозоя, продължила отпреди 541 до 252 милиона години.

МАСОВО ИЗМИРАНЕ

МЕЗОЗОЙ

Периодът преди около 252 и 66 милиона години, известен още като „епохата на динозаврите“.

ТРИАС

ПРЕДИ ОКОЛО 252 – 200 МИЛИОНА ГОДИНИ

Един от най-ранните динозаври, за който знаем, е НЯСАВЪРЪТ, живял преди 243 милиона години. Той бил дребен и пъргав, но информацията е основана само на няколко запазени кости. Всъщност някои палеонтолози дори не са сигурни, че е бил истински динозавър, тъй като е живял повече от 10 милиона години преди другите динозаври като ЕОДРОМЕУС и ГНАТОВОРАКС. Най-ранните животни, за които сме сигурни, че са били динозаври и са предци на други, по-известни динозаври, са живели през късния триас.

ЮРА

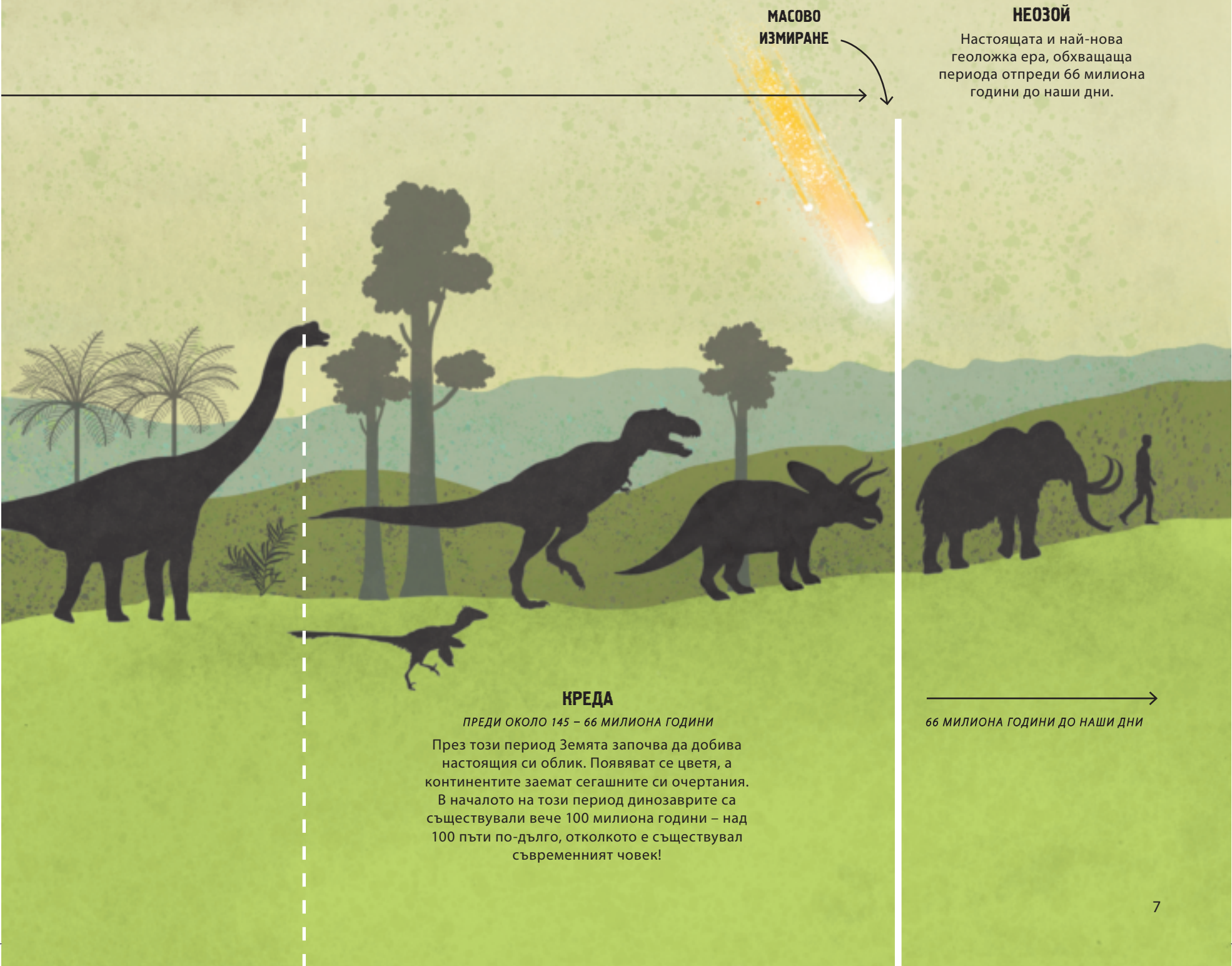
ПРЕДИ ОКОЛО 200 – 145 МИЛИОНА ГОДИНИ

През юра климатът на Земята бил значително по-влажен, отколкото през триас, и това е периодът на разцвет на динозаврите. Този период продължил дълго време – промеждутъкът между съществуването на ДИЛОФОЗАВЪРА и БРАХИОЗАВЪРА е 40 милиона години!

Всъщност динозаври като ТИРАНОЗАВЪРА, който се появява през кредата, са живели толкова дълго след юрските динозаври като СТЕГОЗАВЪРА, че реално ТИРАНОЗАВЪРЪТ е разположен по-близо във времето до НАС, отколкото до тях!

Динозаврите от началото на мезозойската ера и тези от края ѝ са разделени от огромен промеждутък от време, но палеонтолозите, които изучават вкаменелости, предпочитат да проследяват как са еволюирали във времето – как динозаврите и потомците им са променяли външния си вид. Например СТЕГОЗАВЪРЪТ и неговият роднина АДРАТИКЛИТЪТ са изглеждали доста сходно, но някои части от скелета, както и шиповете и плочите са се различавали много. И това е напълно разбираемо, като се има предвид, че между съществуването на единия и другия са минали 12 милиона години! За да осъзнаете за какъв период от време става дума, си представете, че преди 12 милиона години по Земята все още са се разхождали гигантски земни ленивци, трипръсти коне и саблезъби тигри!

Различните динозаври са живели по различно време, а периодът между съществуването на първия и последния динозавър е толкова огромен, че е трудно да си го представим. Все едно да се опитваме от няколко откъснати страници от книга да разберем цяла история. Колкото повече вкаменелости намират палеонтолозите, толкова повече страници откриват!

ВСИЧКИ ДИНОЗАВРИ СЕ ПРЕВРЪЩАТ ВЪВ ВКАМЕНЕЛОСТИ

ГРЕШНО!

Всичко, което знаем за динозаврите, се дължи на вкаменелостите (фосилите), така че знанията ни зависят от тяхното откриване. И ето тук се сблъскваме с огромна трудност... **ИЗКЛЮЧИТЕЛНО РЯДКО** се случва животинска кост да се превърне във вкаменелост. Вероятността една кост да се вкамени е около едно на милиард!

Почти невъзможно е костта да се вкамени, ако животното е обитавало твърде сухо място, например планински район, или пък твърде влажно, например дъждовна гора, където мъртвото тяло би изгнило много бързо.

Но във всеки един момент от мезозойската ера по света вероятно са живеели милиони динозаври.

А динозаврите са съществували в продължение на милиони години! Учените търсят вкаменелости едва от малко повече от 150 години, така че в пръстта вероятно се крият стотици хиляди вкаменелости, които чакат да бъдат открити!

Освен това всяка година вятърът отвява все повече почва от повърхността на Земята, а морето разрушава все повече скали, което означава, че за момента сме открили само най-горния слой вкаменелости, намиращи се в земята.

Повечето вкаменелости са намерени сред ситни камъни, които някога са представлявали мека и гъста кал.

Най-често вкаменелости се откриват в някогашните заливни равнини – зони край езера или реки, които често са били заливани от водата. Такива места са Аuka Махуево в Аржентина (където е открит САЛТАЗАВЪРЪТ) и Националният резерват на динозаврите в Северна Америка (където е открит СТЕГОЗАВЪРЪТ).

Днес много от тези места са изключително сухи. Вятърът руши скалите и разкрива великолепните вкаменелости, лежали скрити в продължение на милиони години.

Тъй като е по-вероятно костите на динозаври да се вкаменят в близост до реки, днес познаваме именно онези видове, които са обичали да пият вода и да си почиват по тези места – и най-вече тромавите екземпляри, които са цопвали във водата.

С други думи, почти всеки динозавър, който някога е живял, е изчезнал безследно! Кой знае какви чудати динозаври са обитавали сухите гори, пустините и скалистите планини?

ВКАМЕНЕЛОСТИ НА ДИНОЗАВРИ СЕ СРЕЩАТ САМО В ПУСТИНИТЕ

ГРЕШНО!

Вярно е, че вкаменелости се откриват най-често на места, където земята не е покрита с растения и горният пласт пръст е изветрен, тоест места, наподобяващи скалисти пустини. Тук палеонтолозите могат да надникнат в дълбочина и да изследват стари скали, щръкнали над по-младите пластове. Но вкаменелости на динозаври се срещат и на други места...

Оголените скали ни позволяват да надзърнем назад във времето, стига да се вгледаме внимателно. Такова място е Лавърнок Пойнт близо до Кардиф в Уелс, където вълните дълго са се разбивали в скалите, постепенно са разрушили камъка и отдолу са се показали вкаменените кости на триаския ДРАКОРАПТОР!

Но не само вълните разяждат скалите. Останките на дребния ЛЕПТОЦЕРАТОПС, динозавър от семейството на цератопсите, са открити, след като наводнения отмили бреговете на река Ред Диър в Алберта, Канада.

Търсенето на вкаменелости в близост до стръмни скали е много, много опасно – затова, моля, оставете тази работа на специалистите!

Копането в земята е сигурен начин да откриете вкаменелости. Когато група миньори се захванали да копаят в скалите на Канада в търсене на нефт, неочаквано се натъкнали на фосилизирани останки на БОРЕАЛОПЕЛТА заедно с кожата, бронята, муцуната и дори вкаменените му устни!

Понякога разкопки се правят в търсене на други материали. Динозаврите ФУЛГУРОТЕРИУМ и МУТАБУРАЗАВЪР са открити от миньори в днешна Австралия, докато търсели опал – рядък син камък, от който се изработват красиви бижута. Някои от костите на динозаврите се били „опализирали“ – превърнали се именно в този скъпоценен камък, което означава, че изглеждали доста изящно... и стрували МНОГО пари.

Понякога палеонтолозите намират вкаменелости в особено труднодостъпни места, които рядко се посещават от хора.

За да извадят вкаменелост на КРИОЛОФОЗАВЪР от дебелата полярна скала по хлъзгавите склонове на връх Къркпатрик близо до ледника Биърдмор в Антарктида, палеонтолозите трябвало да използват мощен чук.

Заради леда и ужасния студ в Антарктида се работи изключително трудно. На палеонтолозите им трябвали близо 10 години, за да извадят вкаменен екземпляр на АНТАРКТОПЕЛТА на остров Джеймс Рос, край Антарктическият полуостров. Името означава „антарктически щит“ заради тежката броня на динозавъра и мястото, където е открит за пръв път.

На остров Скай във Вътрешните Хебриди, край бреговете на Шотландия, върху наклонения скалист бряг е открита голяма колекция от отпечатъци на динозаври. Учените се принудили да се катерят по хлъзгавите, покрити с водорасли скали в продължение на километри, за да ги изследват. През зимата крайбрежието често е студено и ветровито, а през лятото въздухът жужи от мушици!

На други места обаче е доста по-лесно да се натъкнем на вкаменелост. В провинция Ляонин, Североизточен Китай, фермерите често откриват фосили по склоновете на хълмовете – вкаменените кости са се запазили в тънки скални пластове.

Опалови мини, полярни острови и хлъзгави скали... ето че не се налага да обикаляме пустините!

ДИНОЗАВРИТЕ СА ИЗЧЕЗНАЛИ БЕЗВЪЗВРАТНО

ГРЕШНО!

И така, преди 66 милиона години светът претърпял катастрофа: ОГРОМЕН астероид се ударил в Земята там, където днес се намира Мексико, и изхвърлил във въздуха милиони тонове камъни и пепел, които закрили слънчевите лъчи.

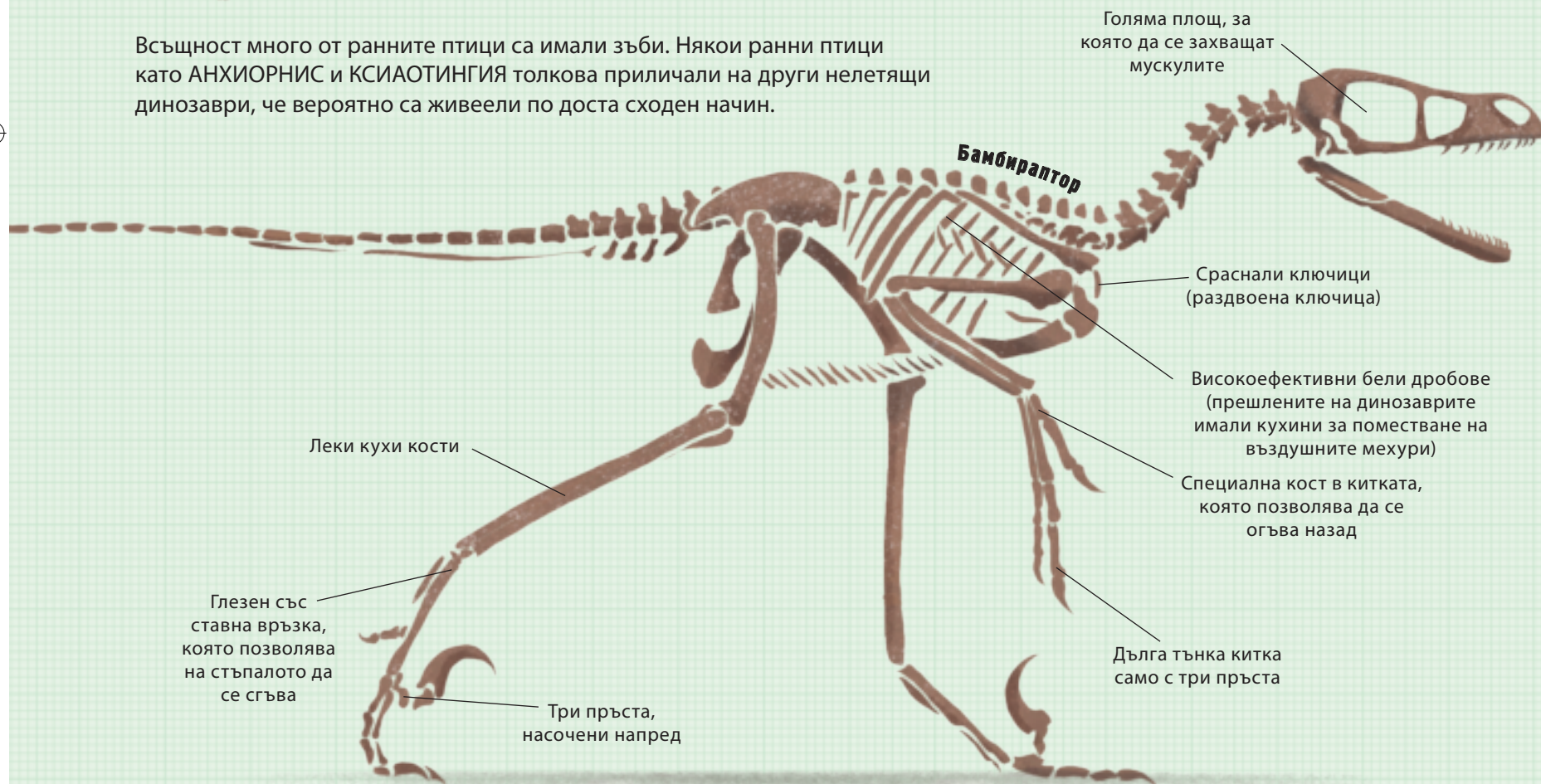
Светът се превърнал в ужасно място и започнало „масово измиране“, което се оказало краят за повечето динозаври... но не ВСИЧКИ са изчезнали.

Точно така... днес все още има живи динозаври! При това може би точно край вашия прозорец. За да си представите доколко съвременните динозаври приличат на древните си роднини, се замислете за дружелюбния квартален гълъб. Защото гълъбите, както и всички птици, СА ДИНОЗАВРИ.

Някои двукраки хищници като БАМБИРАПТОРА наподобявали съвременните птици – имали по-малко кости в дланите и раздвоена гръдна кост (ядец). Но тези динозаври притежавали нещо, което съвременните птици нямат – зъби!

Всъщност много от ранните птици са имали зъби. Някои ранни птици като АНХИОРНИС и КСИАОТИНГИЯ толкова приличали на други нелетящи динозаври, че вероятно са живеели по доста сходен начин.

След сблъсък с астероида Земята се оказала особено неприятно място за живот. Тъй като предците на птиците били значително по-дребни от много други динозаври, вероятно им е било по-лесно да избегнат страховитите горски пожари, избухнали в резултат на удара. Човката им помагала да се хранят с труднодостъпни храни, а малкият размер означавал, че създавали и отглеждали бебетата си по-бързо от едрите динозаври. Всичко това спомогнало да оцелеят по-лесно от грамадните си роднини.

Към края на мезозойската ера вече имало много птици, но повечето от тях така и не оцелели след периода креда – знаем за тях единствено благодарение на откритите вкаменелости.

Семеядният ДЖЕХОЛОРНИС изглеждал много различно от съвременните птици, понеже все още имал дълга костелива опашка!

КОНФУЦИОСОРНИСЪТ бил с размерите на гълъб и мъжките привличали женските, като се фукали с причудливите си опашки. Костите им били много леки, почти като на днешните птици.

АЛКМОНАВИСЪТ бил ранна птица, чийто скелет и мускули на предните крайници вероятно са ѝ позволявали да извършва силни махове с крилата – нещо, което не се удавало на други летящи динозаври, като например АРХЕОПТЕРИКСА.

Някои от птиците от мезозойската ера не са оставили съвременни наследници. Такава птица е муцунестото ШАНВЕЙНЯО.

Едрият САПЕОРНИС имал зъби в горната челюст, но не и в долната. Знаем също, че поглъщал камъни, за да смила храната си!

От това начало бавно се развили всички видове птици, които познаваме днес – от колибри до лебедите, от орлите до врабчетата. И всяка от тях е ехо от една древна епоха – динозаврите са навсякъде около нас!

Джехолорнис

Конфуциосорнис

Алкмонавис

Шанвейняо

Сапеорнис

ДИНОЗАВРИТЕ СА ВЛАСТВАЛИ НАД СВЕТА

ГРЕШНО!

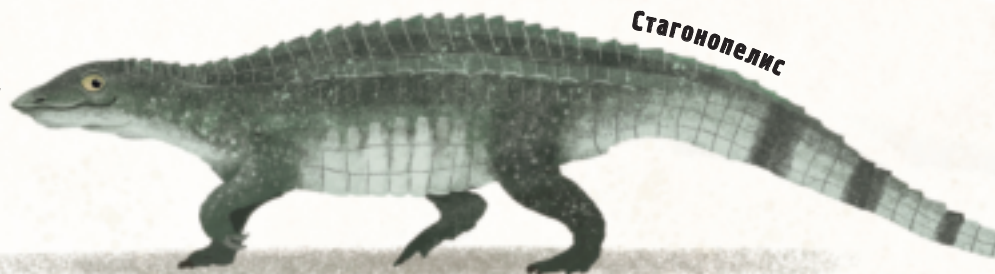
„Ерата на динозаврите“ започва в началото на мезозойската ера, по време на триас, нали така? Истината е, че в началото на еволюцията си динозаврите са имали сериозна конкуренция и през по-голямата част от триас всъщност не са заемали особено важно място.

Динозаврите (и птиците) са животни от групата на архозаврите. Съществува и друг тип архозаври, които живеят и днес – крокодилите и алигаторите. В днешно време те не се срещат често в дивата природа освен във Флорида, САЩ или Африка на юг от Сахара и в Югоизточна Азия, но през триаския период по света бродели много повече роднини на тези влечуги, отколкото динозаври.

Някои от тях като ПАРАЗУХА силно наподобявали крокодили и вероятно обитавали местности в близост до вода.

Други архозаври, които не са били динозаври, са етозаврите, които пък изглеждали съвсем различно. Да вземем например СТАГОНОПЕЛИСА, който бил с размерите на прасе, имал човка вместо зъби в горната челюст и се хранел с растения.

Десматозух

Повечето етозаври като този ДЕСМАТОЗУХ били снабдени с тежка броня, която ги защитавала от хищниците от триас.

Попозаврите са друга група нединозаврови архозаври, разпространени през триас. Някои от тях като ПОПОЗАВЪРА доста приличали на динозаври...

Попозавър

Лотозавър

... а други като АРИЗОНАЗАВЪРА и растителноядния ЛОТОЗАВЪР имали цяло платно на гърба!

През триас най-страховитата група животни, които не са били динозаври, вероятно са били рауизухидите. РАУИЗУХЪТ бил огромен бърз хищник с грамаден череп и пълна със зъби челюст.

ПОСТОЗУХЪТ вероятно се е придвижвал на двата си задни крака. На дължина достигал над 4 метра и можел да ловува етозаври, а може би дори ранни динозаври.

Близкородственият ЗАУРОЗУХ бил още по-голям и вероятно достигал огромната дължина от 8 метра от носа до опашката.

И понеже всичките тези животни се били настанили вече трайно на Земята, за ранните динозаври било трудно да намерят своето място. През първата половина на триас динозаврите вероятно са живеели в сянката на рауизухидите.

Динозаврите извадили късмет чак след ужасно масово измиране, настъпило преди около 220 милиона години, а после и второ, преди малко повече от 201 милиона години, от което крокодилоподобните архозаври трудно се възстановили.

С изчезването на страховитите попозаври, гладните етозаври и ужасяващите рауизухиди динозаврите могли спокойно да се настанят в освободените от тях територии!

ИМЕНАТА НА ДИНОЗАВРИТЕ СА НЕВЪЗМОЖНИ ЗА ПРОИЗНАСЯНЕ

ГРЕШНО!

Ако езикът ви се върже на възел, докато се опитвате да произнесете ПАХИЦЕФАЛОЗАВЪР, ДЖАНИЯНХУАЛОНГ или НААШОЙБИТОЗАВЪР, не се притеснявайте! Не всички имена на динозаври са толкова сложни.

„АНЗУ“

АНЗУ е едър беззъб динозавър, обитавал територията на днешна Северна Америка. Кръстен е на чудовище от древноазиатска религия, което било полулъв, полуптица.

„МИНМИ“

МИНМИ е брониран тревопасен динозавър, който живеел в днешна Австралия. Кръстен е на името на прохода Минми, в близост до който бил открит.

„ДЖОБАРИЯ“

ДЖОБАРИЯ е завропод от Африка, кръстен на митичното същество Джобар, в което някога вярвали хората от Нигерия.

„ВУЛОНГ“

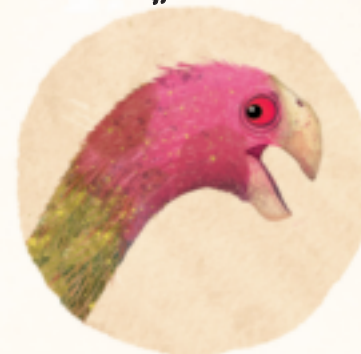
ВУЛОНГ е дребен динозавър, родственик на МИКРОРАПТОРА. На китайски език „ву“ означава „танцувам“ – така учените искали да опишат елегантната поза като на танцьор, в която е намерен скелетът на този динозавър.

„ШАНАГ“

ШАНАГ е малък пъргав ловец, кръстен на името на известен танц от будистки фестивал.

„ХАН“

ХАН е открит в Монголия, където думата „хан“ означава „владетел“ или „цар“ (звучи много внушително, макар самият динозавър да не е никак представителен!)

„ЙИ“

ЙИ притежава едно от най-кратките имена, давано от учените на животно. Пълното му научно наименование е ЙИ ЦИ.

„ТАНОС“

ТАНОС е огромно месоядно, кръстено на злодей от известен комикс – бедничкият ТАНОС!

„ЗУУЛ“

ЗУУЛ имал тежка броня, опашката му завършвала с масивна бухалка, а костите му се вкаменили заедно с кожата! Кръстен е на отрицателен герой от филма „Ловци на духове“.

Често дългите имена на динозаврите се състоят от по-кратки думи от мандарин, гръцки или латински език. Научите ли тези думи, ще можете да ги разпознавате и да произнасяте по-лесно дългите имена.

ТИРАНУС...

(например в ТИРАНОЗАВЪР) означава „тиран“
(нещо като крал или кралица)

...ЛОНГ

(например в ШАОХИЛОНГ)
означава „дракон“

...ЗАВЪР

(например в СТЕГОЗАВЪР) означава
„гущер“ (макар че динозаврите съвсем
не са гущери!)

...РАПТОР

(например в АПАТОРАПТОР) означава
„крадец“ или „разбойник“

...ТИТАН

(например в ЖИРАФАТИТАН) означава
титаничен, тоест ОГРОМЕН

...ФИЗИС

(например в ЦЪОЛОФИЗИС)
означава „форма“

...ОРНИС

(например в СЕРИКОРНИС) означава
„птица“ и често се използва вместо
„подобен на птица“

...ДОН

(например в ХИПСИЛОФОДОН)
означава „зъб“

ЕО...

(например в ЕОТИРАН) означава
„зора“ и се използва в имената на
най-ранните динозаври

...МИМ

(например в АНСЕРИМИМ) означава
„наподобяващ“ или „подобен“

...ЦЕРАТОПС

(например в БАГАЦЕРАТОПС) означава,
съвсем буквално, „с рог на лицето“!

...ЗУХ

(например в ИНДОЗУХ) означава
„крокодил“ и се използва вместо
„крокодилоподобен“

...ОНИКС

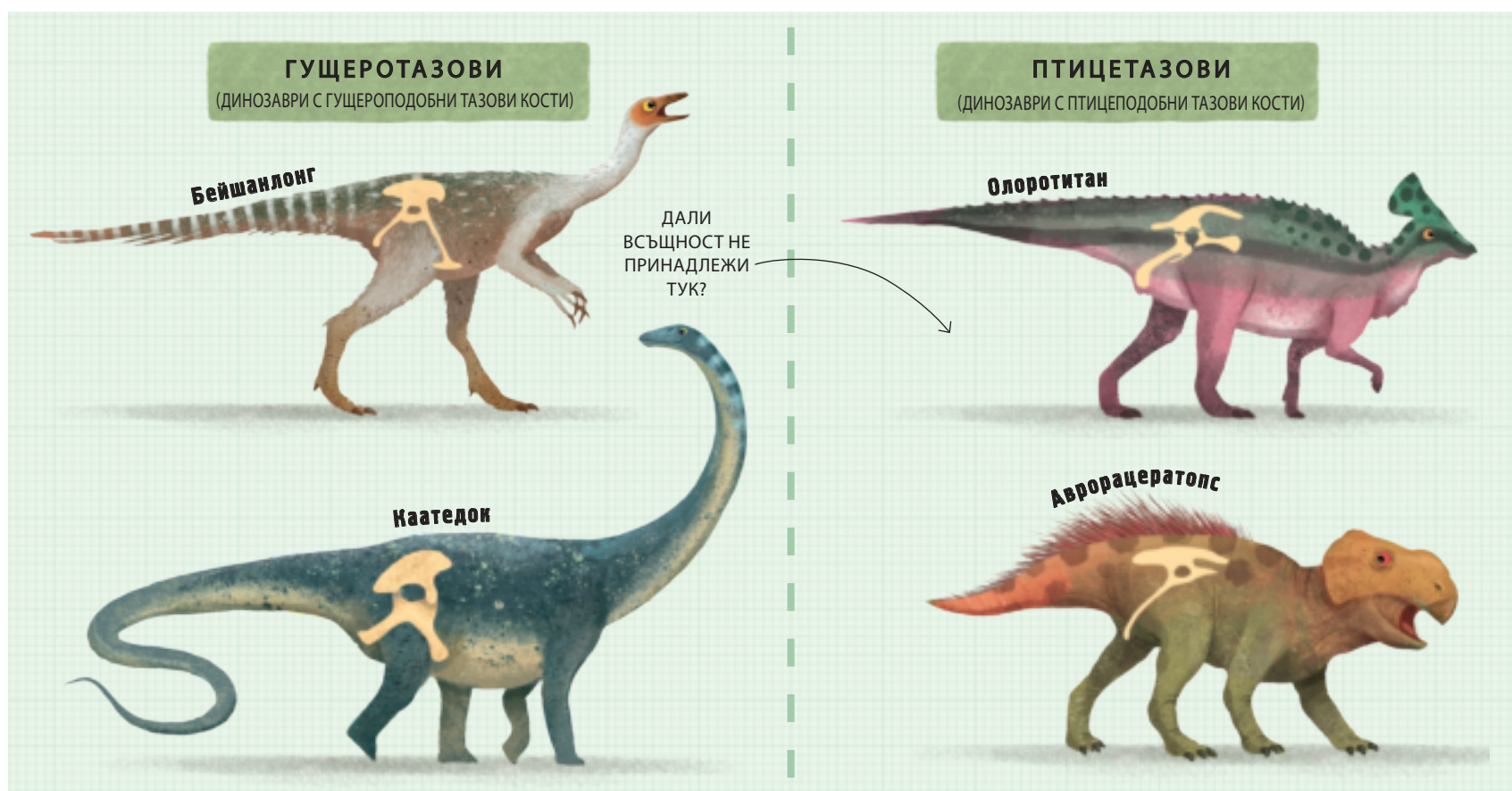
(например в ДРАКОНИКС)
означава „нокът“

ДИНОЗАВРИТЕ СА БИЛИ ИЛИ „ПТИЦЕТАЗОВИ“, ИЛИ „ГУЩЕРОТАЗОВИ“

ГРЕШНО!

На всеки, който познайва поне малко за динозаврите, му е известно, че съществуват две основни групи... и че всичко зависи от тазовите кости.

Повечето книги за динозаври твърдят следното: динозаврите, включително завроподи като КААТЕДОК и тероподите като БЕЙШАНЛОНГ, са гущеротазови, тоест имат „гущероподобни“ тазобедрени кости, докато орнитоподите като ОЛОРОТИТАН и цератопсите като АВРОРАЦЕРАТОПС са птицетазови, тоест имат „птицеподобни“ тазобедрени кости.

Ами като начало, птичите динозаври (или съвременните птици) са еволюирали от животни, които са били гущеротазови... с други думи, названието „динозаври с птицеподобни тазови кости“ всъщност по право се пада на „гущеротазовите“!

А сега вече става съвсем интересно: през 2017 г. някои палеонтолози загърбиха трупаните в продължение на 130 години научни познания и заявиха, че може би този начин на делене на динозаврите всъщност не е съвсем правилен.

След внимателно изследване на множество вкаменелости на динозаври те стигнаха до теорията, че тероподите всъщност са по-близки родственици на птицетазовите динозаври, отколкото на завроподите, и че тероподите и птицетазовите следва да бъдат категоризирани заедно в група динозаври, наречена „орнитоселиди“ (я се опитайте да го кажете на глас). Страхотия!

Не всички палеонтолози обаче са съгласни с тази идея и само времето ще покаже дали новото родословно дърво е правилно. На научен език това е „нова хипотеза“, която трябва да бъде проверена и би могла да бъде опровергана от други учени в бъдеще...

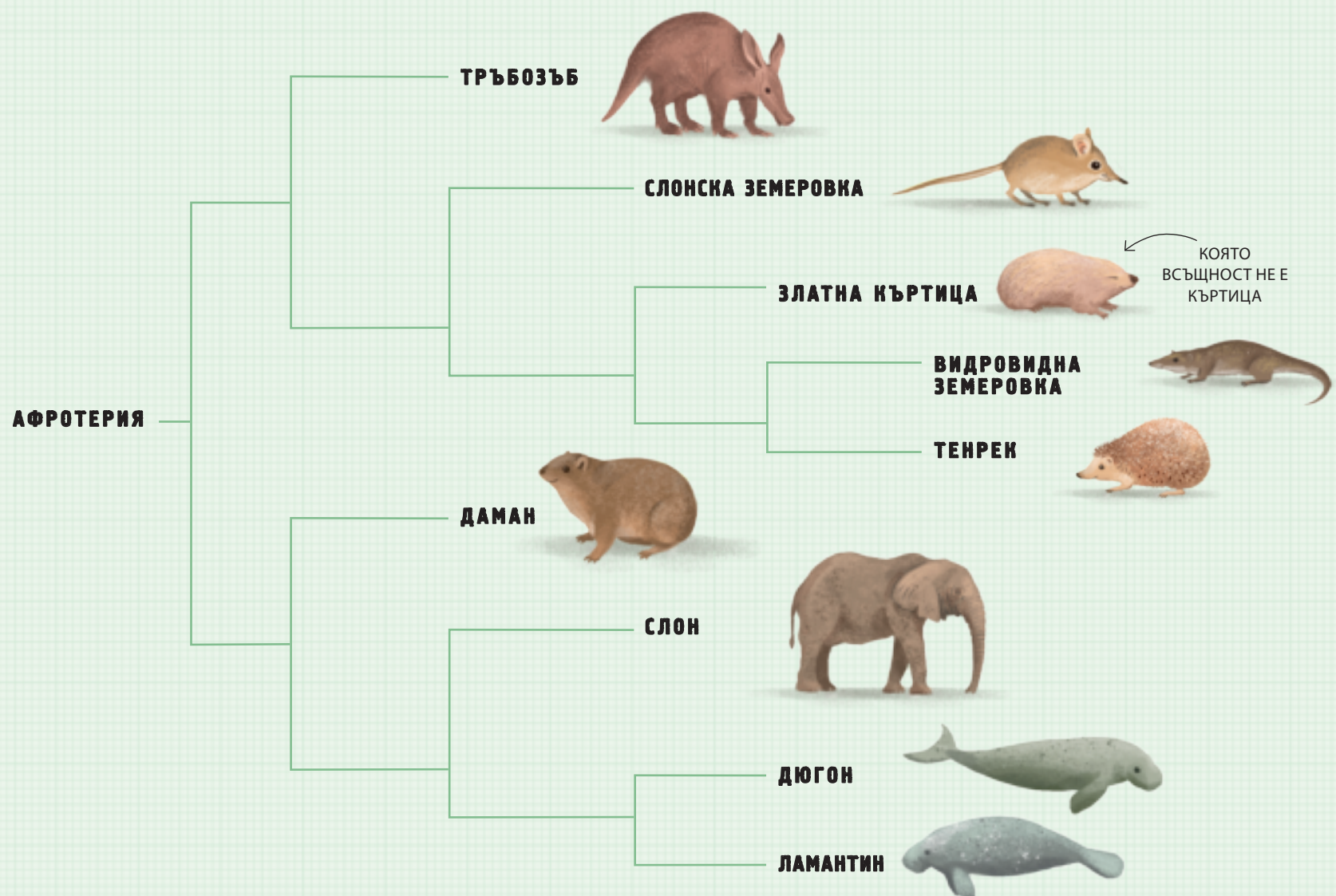
Биолозите (които изучават живите днес животни и растения) и палеонтолозите обичат да групират животните в различни категории. Някои от тези категории си имат многобройни членове.

Групата на бозайниците например включва над 6600 различни вида животни, които се разпределят в по-малки групи, като например Къртицови, които са част от бозайниците, но включват едва около 50 вида къртици и техните близки роднини.

Като групират животните според сходствата им, учените по-лесно се ориентират в животинското царство – в каква степен са свързани помежду си различните видове и как са еволюирали с течение на времето.

Колкото повече изучаваме животните, толкова повече изненади откриваме... Например дълго време се смяташе, че златната къртица е част от групата на Къртицови, заедно с европейската къртица и обитателите на Северна Америка, но след това учените откриха, че всъщност принадлежи към група бозайници, наречена Афротерия – заедно със слоновете! Това означава, че златните къртици са по-близки родственици на слоновете, отколкото на същинските къртици, които често правят поразии в градините на север от екватора.

Понякога е много трудно да открием онези черти на животните, които ги обединяват, тъй като могат да се крият дълбоко в тялото им или в дребни части от скелета – нещо като скрита парола – а това важи с още по-голяма сила за изчезнали животни като динозаврите.

Така че, макар да си МИСЛИМ, че знаем кои животни са свързани с други в родословното дърво, понякога тези знания могат да се обърнат с главата надолу... само с едно полюшване на таза!

ВСИЧКИ ДИНОЗАВРИ БИЛИ ГРАМАДНИ

ГРЕШНО!

ЖИРАФАТИТАН, ТИРАНОЗАВЪР, ДРЕДНОУТ... макар много от динозаврите, които виждаме в музеите да са гигантски, голяма част от тях са били много, ама **МНОГО** по-дребни.

Още в началото на епохата на динозаврите по Земята бродели множество дребни динозаври, но през креда се появили и някои направо миниатюрни екземпляри като двукракото орнитоподче ХАЯ.

И все пак какво разбираме под „миниатюрен“?

ДЖИНФЕНГОПТЕРИКСЪТ бил бърз пернат теропод, роднина на СТЕНОНИХОЗАВЪРА, и вероятно е бил тревопасен (или поне знаем, че от време на време е похапвал семена).

ГАСПАРИНИЗАВРИТЕ са род дребни динозаври, роднини на ИГУАНОДОНА, дълги между 1 и 2 метра – доста скромни ръст в сравнение с роднините им.

Късоръките представители на семейство Алварезаврови били съвсем дребни. ШУВУУЯ и ПАРВИКУРСОРЪТ от Монголия били дребни бързи тероподи. Шест екземпляра ШУВУУЯ тежали колкото един пакет захар!

ДИНОЗАВЪРСКИ ФАКТ

Най-малките отпечатъци от стъпки на динозаври, открити от учените, са наистина МИНИАТЮРНИ – дълги са едва 1 см. Открити са в Корея и са оставени от подобни на раптори динозаври.

Когато някои животни се окажат физически отделени от други екземпляри на своя вид, понякога те еволюират, тоест променят се, в умалени версии на роднините си и са известни като „джуджета“. Обикновено това се случва на острови, където има по-малко пространство, по-малко хищници и значително по-малко храна.

Изглежда, някои динозаври са били такива джуджета. Благодарение на „пръстените на растежа“ във вкаменените кости палеонтолозите могат да определят дали намереният динозавър е бил възрастен или млад екземпляр и по всичко личи, че тези дребни динозаври са били напълно развити.

ТЕТИШАДРОСЪТ е хадрозавър – динозавър с патешка човка, открит в днешна Италия. Бил е с размерите на магаре (но с по-дълга опашка).

МАГИАРОЗАВЪРЪТ И ЕВРОПАЗАВЪРЪТ са завроподи джуджета. ЕВРОПАЗАВЪРЪТ вероятно е живеел на остров и може би не е имал нужда да израства голям, за да се предпазва от хищници. МАГИАРОЗАВЪРЪТ е бил едва 6 метра дълъг, което е доста малко за един завропод. Та нали ДИПЛОДОКЪТ е достигал до над 26 метра дължина!

И така, макар да сме наясно, че не всички динозаври са били гиганти, всъщност е доста логично, че знаем най-много именно за големите динозаври – все пак колкото по-голям е вкамененият скелет, толкова по-лесно е да го намерим!